

Cinsel İstismar Mağduru Çocuklara Yönelik Görüşme Teknikleri

Mukadder Özkan BARDAKCI¹, Şükrü BARDAKCI²

Cinsel İstismar Mağduru Çocuklara Yönelik Görüşme Teknikleri

Özet

Bu makalede, çocuk ve çocukluk dönemi anlatılmıştır. Çocukluk döneminden sonra çocuk cinsel istismarına yönelik tanımlamalar yapılmıştır. Cinsel istismara uğrama riskini arttıran risk faktörlerinin neler olduğuna değinilmiş ve cinsel istismara yönelik müdahalelerde kullanılacak yaklaşımlar ulusal ve uluslararası literatür kapsamında incelenerek aktarılmıştır. Ülkemizde ve dünyada istismar haberlerinin kitle iletişim ve sosyal medya kaynaklı bilinirliğinin artması geçmiş zamanlara göre daha çok gündemimizi meşgul etmeye başlamıştır. Bu kapsamda cinsel istismara yönelik risk faktörleri anlatılmış ve çocukların üzerinde bırakacağı olumsuz etkiler konu bütünlüğü içinde tartışmaya çalışılmıştır. Hassas ve kırılğan yapıda olan çocuklarla görüşmelerde kullanılabilecek yaklaşımlardan bahsedilmiştir.

Cinsel istismara uğrayan bireylerle yapılacak olan görüşmelerde hangi yaklaşımların ve bio-psiko-sosyal müdahalelerin kullanılabileceğine değinilmiştir. Görüşmeleri yapan kişiler her ne kadar profesyonel kişiler olsa da görüşme sırasında uzmanlara rehber olabilecek yaklaşımlara değinilmiştir. Özellikle Adalet Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarda ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarda cinsel istismar vakaları ile karşılaşma ihtimali daha fazla olan meslek elemanlarına yönelik alanda kullanılabileceği bilgileri içermektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Cinsel İstismar, Yaklaşımlar ve Teknikler, Sosyal Hizmet

Interview Techniques for Children Victims of Sexual Abuse

Abstract

In this comprehensive, child and retirement period is explained. Definitions have been made regarding sexual abuse of children after childhood. The risks that increase the risk of sexual abuse are mentioned, and alternatives to be used in interventions against sexual abuse are examined and presented within the scope of national and international literature. The increase in the awareness of abuse news in our country and around the world from mass media and social media has started to occupy our agenda more than in the past. In this context, the risk factors for sexual abuse are explained and the negative effects it will have on children are tried to be discussed in the context of the subject. Approaches that can be used in interviews with sensitive and vulnerable children are mentioned.

It was mentioned which approaches and bio-psycho-social interventions can be used in interviews with individuals who have been sexually abused. Even though the people conducting the interviews were professionals, approaches that could guide the experts were mentioned during the interviews. It contains information that can be used in the field by professional staff who are more likely to encounter sexual abuse cases, especially in organizations affiliated with the Ministry of Justice and the Ministry of Health.

Key Words: Child, Sexual Abuse, Key word, Approaches and Techniques, Social service

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, mukadder.bardakci@selcuk.edu.tr, 0000-0001-6827-9309

² Doktora, Konya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, sukru.bardakci@su.edu.tr, 0000-0002-7670-7032

Makale Geliş Tarihi (Recieved): 12.05.2024 Makale Kabul Tarihi (Accepted): 06.06.2024

1. Giriş

Ülkemizde ve dünyada teknolojinin gelişmesiyle beraber dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen olaylarla ilgili çok hızlı bir şekilde bilgi sahibi olunabilmektedir. Özellikle aileler için değerli olan çocuklar, kitle iletişim ve sosyal medya kanalı ile beraber en çok dikkat çeken alanlardan biridir(Zeybekoğlu Akbaş ve Dursun, 2020). Çocukların başına gelebilecek kazalar, şiddet haberleri, organ kaçakçılığı ve cinsel istismar vakaları istenmeyen haberlerin başında gelmektedir.

Toplumdaki bireylerin sosyal işlevselliğini bozan ve çocuklar üzerindeki kontrol mekanizmasının arttırılmasına sebep olan bu durum sosyal hizmetin kapsamına girmektedir. Sosyal çalışmacılar, Sağlık Bakanlığı'na bağlı Çocuk İzlem Merkezlerinde (ÇİM) ve Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinde (ADM) vb. birimlerde çalışmaktadır. Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan görevlendirme ile ÇİM'lerde çalışan meslek elemanları ya da Adli Görüşme Odası(AGO) görev yaparken müracaatçı ile bireysel görüşme sırasında her ne kadar multidisipliner teknikler kullanıyor olsa görüşmeye ve çalışmaya başladıkları esnada görüşmelere rehberlik edecek çalışma tekniklerine veya var olan protokollere ihtiyaç duyabilmektedir(Danış, Aygün, Karasu, Danış, 2019, s. 524-525; Şamar ve Urhan, 2020, s.933).

Tüm bu kapsamda çalışmamızda çocukluk ve çocuğun cinsel istismarı detaylı şekilde ele alınacaktır. Cinsel istismarda bulunan risk faktörleri, çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri, bireysel ve toplumsal yönleri tartışılacaktır. Çalışmamızın devamında cinsel istismar mağduru çocukla yapılacak olan bireysel görüşmelerde meslek elemanına yardımcı olabilecek yaklaşımlardan bahsedilmiştir. Sosyal hizmet alanında cinsel istismar vakalarına yönelik çalışmalar nadiren yer alsa da doğrudan görüşmede kullanılacak müdahalelere yönelik çalışmanın olmadığı alan yazın incelendiğinde görülmektedir. Bu bağlamda alandaki bu nevi çalışmaların oldukça az oluşu çalışmamızın bir diğer önemli yönünü orta koymaktadır. Bu sebeple çalışmamızın amacı hem alana hem de görüşme yapacak meslek elemanlarına mihmandarlık etmesidir.

Bu kapsamda profesyonel bir uzmanın çocukla görüşme yaparken bu belirtileri dikkatle incelemesi faydalı olacaktır. Çocukların yaşadıklarını görebilecek ve bu şüphe üzerine görüşme yaparken destekleyici terapötik etkide bulunabilecek uzmanların olması önemlidir (Eren-Gümüş, 2017, s. 48-49).

2. Çocuk ve Çocukluğun Tanımlanması

İnsanlığın çocuğa ve çocukluğa ilgisi oldukça eski yıllara dayanmaktadır. Çocuk yüzyıllar boyunca birçok bilim dalı için önemli unsurlardan biri olmuştur. Tarihsel, sosyal ve kültürel açıdan baktığımızda gerçekleşen tüm değişimlerle beraber çocuk ve çocukluğun tanımı, nasıl değerlendirildiği değişim göstermiştir (Yatmaz Erdiller, Erdemir ve Erbil, 2018, s. 286). Çocuk ve çocukluk kavramı çeşitli tarihsel dönemlerde farklı biçimlerde algılanmıştır. Farklı algılanan bu kavramlar köklü değişimler geçirmiştir. İlk çağlarda çocuğun nasıl bir doğaya sahip olduğu yeterince anlaşılmamıştır. Çocukların sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına önem verilmemiştir. Zamanla çocuğun ve çocukluğun kıymeti bilinip varlığı kabul görse de yine de çocukluk boşa geçirilen bir zaman ve önemsiz bir çağ olarak görülmüştür (Sağlam ve Aral, 2016, s. 53). Çocuk ve çocukluk farklı kavramlardır ancak literatüre baktığımızda birlikte ele alınan birlikte

tanımlanan terimler olduğu görülmektedir (Güçlü, 2016-Karadoğan, 2019). Çocukluk dönemini oluşturanın çocuk olduğunu düşündüğümüzde her iki kavrama da değinmekte fayda vardır.

Çocuk hem zihinsel hem fiziksel hem de ruhsal olarak yeterli olgunluğa erişmemiş sosyal anlamda rollerini ve sorumluluklarını idrak edemeyen ilgi ve bakım isteyen bir varlık olarak tanımlanmaktadır (Koyuncu, 2019, s. 6). Çocuk masum, duyarlı ve aynı zamanda bağımlı olan fiziksel ve zihinsel gelişimini sürdüren insandır. Aynı zamanda meraklı, canlı ve umut doludur (Akyüz, 2012, s. 1). Çocuk kavramı iki farklı şekilde kullanılabilir. Ya evlat olarak ya da toplumda ekonomik ve yasal statüsü olmayan birey olarak tanımlanmaktadır (İzci, 2021, s. 58). Çocuk kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan, her açıdan desteğe ihtiyaç duyan (psikolojik, sosyal, ekonomik, duygusal) haklarını koruma ve kullanmada sıkıntı çeken bireyler olarak da tanımlanmaktadır (Bakılcı, 2019: 11). Çocukluk gençliğe, yetişkinliğe şekil veren bir dönemdir. Kişinin ruhsal, bedensel sağlıklı olması ve toplumsal olarak faydalı olması nasıl bir çocukluk geçirdiği ile yakından ilgilidir (Acehan, Bilen, Ay, Gülen, Avcı, İçme, 2013, s. 592). Çocukluk değişikliğin hızlı olduğu bir olgunlaşma evresidir (Koyuncu, 2019, s. 7). Ancak bu olgunlaşma evresi birçok gelişimi ve krizi barındırmaktadır. Kişinin bireysel gelişiminin ve öğrenmenin belki de en hızlı olduğu dönemken aynı anda dışarıdan gelecek tehlikelere karşı en savunmasız olduğu dönemlerin başındadır. Bu dönemde çocukların cinsel istismara uğraması hem içerisinde bulunan dönemi hem de ilerleyen yaş dönemlerinde bireyin hayatında iz bırakabilecek ve kişiler arası ilişkilerini olumsuz etkileyecektir (Aktepe, 2009, s. 107)..

3. Çocuk Cinsel İstismarı

Tarihin en eski zamanlarında dahi istismarın var olduğu bilinmektedir. Ancak konu çocuk olunca istismar gizli kalan gizlenmeye çalışılan bir durum olmaktadır. Çocuklara yöneltilen istismar genellikle üç gruba ayrılmaktadır: Fiziksel, duygusal ve cinsel istismar. Fiziksel istismar diğer iki istismar türüne göre nazaran daha kolay tespit edilebilen istismar türüdür. Cinsel istismar ise hem istismar türü hem de istismar edilenin yaşının küçük olması sebebi ile tespiti zor olmaktadır. Cinsel istismarın yetişkinlerde dahi yaşandığını dile getirmek kolay olmayan bir durumdur. İstismara uğrayanın çocuk olması durumunda olayı anlamlandırması ve kabullenme süreci farklı olmaktadır. İstismarı kabullenemeyen bireylerin öfkesini doğru kontrol edemediği durumlarda intihar vakaları bile görülebilmektedir (Öztürk, 2009).

Çocuk istismarı yetişkin tarafından çocuğa karşı toplumun uygun görmediği şekilde zarar verilmesi çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylemler olarak tanımlanabilmektedir (Koyuncu, 2019, s. 48). Kısacası çocuğa yöneltilen uygun olmayan ve zarar veren tüm eylemler çocuk istismarına girmektedir (Kaytez, Yücelyiğit ve Kadan, 2018, s. 19). Geçmiş insanlık tarihi kadar eski olan cinsel istismarın fizyolojik, psikolojik, toplumsal ve hukuki açılardan farklı boyutları bulunmaktadır. Bilinçli ya da bilinçsiz çocuğun gelişimsel davranışına zarar vermek istismar olarak değerlendirilmektedir (Kök, 2019, s. 14). Cinsel istismar; gelişimini tamamlamamış çocuğun erişkin tarafından cinsel arzularla güç kullanma, tehdit etme ya da kandırma yolunu kullanmasıdır (Alpaslan, 2014, s. 194). Cinsel istismar vakaları her ne kadar gün yüzüne çıkmasa da topluluklarda karşılaşılmaktadır. Cinsel istismar vakaları genellikle (%90 oranında) çocuğun tanıdığı biri tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak bu vakaların sadece %5 veya % 10 oranında açığa çıkma durumu söz konusudur (Çeçen, 2007, s. 4).

Cinsel istismarın çocuklar üzerindeki etkisi farklılık göstermektedir. Çocuğun yaşı, olgunluk düzeyi, saldırganla arasındaki olan yaş farkı, yakınlık durumu, olay sırasından uygulanan şiddet ve zor kullanılması istismara uğrayan çocuğun ruhsal travma durumunu etkilemektedir (Yakut ve Korkmaz, 2013, s. 1631). Tüm bunlarla beraber istismarcı ve çocuk arasındaki yaş durumu, istismarcının çocuğa kurduğu otorite, kandırma ve baskı yolunu kullanması cinsel istismarda değinilmesi gereken önemli konulardır (Kök, 2019, s. 16). Çocuk istismarının birçok şekilde tanımlandığı görülmektedir. Kabul edilmiş bir tanımı yoktur. Literatürde birçok çalışma bulunmakla birlikte çocuk istismarına değinirken risk faktörlerine kısa ve uzun dönem etkilerine aynı zamanda yaş gruplarına göre dağılımına değindikleri görülmektedir (Bulut, 2007, s. 140).

Cinsel istismar hangi yaş grubunda olursa olsun bireyleri travmatik etkileyen olumsuz bir durumdur. Özellikle çocuk yaşta cinsel istismara maruz kalmak çocuğun ergenlik ve yetişkinlik dönemlerini de etkisi altına almaktadır. Çocukların cinsellik hakkında bilgiye sahip olmadığı yaşlarda kötü muameleye maruz kalması biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan çocukları olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuz duygu hayatta kalabilmek ve yaşama devam edebilmek için ihtiyaç duyulan güven, inanç ve sevgi gibi insani duyguların zedelenmesine neden olabilmektedir. Bu ise ilerleyen yaşamlarında toplumsal katılımın önüne geçebilecek bir durumdur (Sanal- Özcan, 2020: 24)..

4. Cinsel İstismarın Risk Faktörleri

Çocuk cinsel istismarını etkileyen çocuk, aile ve toplumla ilgili bazı özellikler risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Kurşun, 2021, s. 14). Farklı faktörler çocuklarda değişik türlerde istismara neden olabilmektedir. Burada önemli olan yapının istismar olup olmadığıdır. Bu durum ise toplumlara ve kültürlere göre değişiklik göstermektedir (Topbaş, 2004, s. 79). Birçok risk faktörleri bulunsa da en temel risk faktörü çocukla ilgili risk faktörü, aile ile ilgili risk faktörü ve toplumla ilgili risk faktörü şeklinde sıralanmaktadır (Akçe ve Doğan, 2020, s.13).. Bu sebeple üç risk faktörüne daha kapsamlı bir şekilde değinmekte fayda vardır:

4.1. Çocukla ilgili risk faktörü: Çocuğa ilişkin risk faktörleri değışkenlik göstermektedir. Her yazar benzer faktörler sıralasa da farklı görüşler mevcuttur. Yılmaz (2009) çocuğa ilişkin risk faktörlerini cinsiyet, yaş prematüre dünyaya gelmek, istenmeyen çocuk olmak ve engellilik olarak sıralamıştır (s.70). Deveci ve Açık (2003) da risk faktörlerini prematüre doğmak, fiziksel veya zihinsel engelli çocuk olmak gibi benzer şekilde sıralamıştır. Bunların yanında düşük ağırlıkla doğmak, hiperaktif veya huysuz olmak, doğumdan sonra annesi ile birlikte olmamak çocuk istismarı için risk faktörlerinden bazılarıdır (s.396). Şahin (2020) tüm bunlardan farklı olarak çocuğun eğitim hayatına devam etmemesini de bir risk unsuru olarak belirtmiştir (s.16).

4.2. Aileden kaynaklanan risk faktörleri: Çocuklarda meydana gelen istismar öyküsünde ailenin durumu çok önemlidir. Özellikle ebeveynlerin genç yaşta evlenmesi, tek ebeveynli olması, bağımlı ebeveynler ile öz anne babanın olmayışı, ailede psikolojik rahatsızlığı olan bireylerin olması, istem dışı hamilelik, şiddet ve eğitimsizlik aileden kaynaklanan risk faktörlerinden bazılarıdır (Deveci ve Açık, 2003, s. 396; Yılmaz, 2009, s. 70). Anne ve\veya babanın kaybı çocuğun cinsel istismar açısından önemli bir risk faktörü olarak tanımlanmaktadır (Bilginer, Tural Hesapçioğlu ve Kandil, 2013, s. 61). Ebeveynlerin beraber yaşadığı ve sorunlar yaşanmayan evliliklerde de çocuklar için risk bulunmakla beraber bilhassa üvey ebeveyn ya da

tek ebeveyne sahip olan ailelerde bu durum artmaktadır (Kurşun, 2021, s. 15). İstismara maruz kalmış ebeveynlerin çocukları da potansiyel istismar kurbanı olarak görülebilmektedir. Çocuğun hem ailedeki risk unsurlarına karşı kendini koruması hem de dışarıdan gelebilecek istismara karşı çocuğun aile tarafından desteklenmesi çocuk üzerinde etkisine bakıldığında istismara karşı ailenin önemi ve gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır (Kök, 2019, s. 21).

4.3. Toplumla ilgili risk etmenleri: Toplumsal risk etmenleri, çocuğun değersiz sayıldığı durumlar, sosyal eşitsizlikler, şiddetin toplumda hoşgörü ile karşılanması, medyada yer alan şiddet ve organize şiddetler (savaşlar, kavgalar) gibi durumlardır (Yılmaz, 2009, s.70). Aynı zamanda yüksek suç ve yüksek yoksulluk oranı, işsizlik, sosyal hizmetlerin yetersizliği toplumla ilgili diğer risk etmenlerindedir (Deveci ve Açıık, 2003, s. 396).

5. Cinsel İstismarın Çocuk Üzerindeki Etkileri

5.1. Çocuktaki fizyolojik etkileri: Cinsel kötü muamele ile fiziksel kötüye kullanım kıyaslandığında cinsel kötü muamelenin tespiti daha zordur. Fiziksel kötü muamelenin göstergeleri mevcuttur bu sebeple tespiti cinsel kötü muameleye nazaran daha kolaydır. Çocukta yer alan fiziksel bulgular şunlardır: genital bölgedeki sıyrıklar, kaşınma, ağrı, fiziksel aktivitelerde zorluklar, rahat bir şekilde oturamama sadece bazılarıdır (Alpaslan, 2014, s. 198).

5.2. Çocuktaki psikolojik etkileri: Cinsel istismar, istismara mağdur çocuğun ikili iletişimi başta olmak üzere, cinsel gelişimini ve özgüvenini yıpratıcı ve süreklilik arz eden bir travma durumudur. Yaşanan travmanın etkileri zihinde canlandırma, tekrarlanan davranış, korku ve kaygı, yaşama ilişkin tutum gibi davranışlardan anlaşılabilir (Alpaslan, 2014, s. 198). Cinsel istismar sonrası çocuklarda kaygı bozukluğu, dissosiyatif yaşantılar, düzensiz uykular, duygularında dalgalanmalar, cinsel davranış bozukluğu ile travma sonrası stres bozukluğu görülmektedir (Öztop ve Özcan, 2010, s. 272). Dönmez ve arkadaşlarının (2014) yapmış olduğu çalışmada cinsel istismara uğramış çocuklarda en az bir ruhsal bozukluğun bulunduğu görülmüştür (s.46).

5.3. Çocuktaki davranışsal etkiler: Davranışsal gösterim yolunu kullanarak yapılan anlatım biçimi yalnızca çocuklarla sınırlı değildir. Ergen mağdurlar tarafından da kullanılmaktadır. Ergenler yaşadıkları istismarı yeme bozukluğu, maddenin kötüye kullanımı, intihar girişimi gibi davranışlarla belli etmeye çalışabilir. Ancak bu aynı zamanda ergenlikte görülebilen dönem belirtileri de olabilmektedir. Bu durum çocuklarda da stres faktörü belirtisi olabildiği için cinsel istismar belirtisi olarak görülmeyebilir(Kır, 2013, s.792)..

6. Cinsel İstismar Mağduru Çocukla Görüşmede Kullanılan Teknikler

İstismar şüphesi içerisindeki küçüklerle yapılan profesyonel çalışmalar cinsel istismarın ortaya çıkmasına katkı sunmaktadır (Güneş Aslan, 2020). Bu kapsamda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının kullandıkları araçlar arasında etkili görüşme önemli bir yere sahiptir. Mülakatın etkin ve verimli bir şekilde geçirilmesi çözüm sürecine katkı sağlayacaktır (Demirel ve Atalar, 2017). İstismar olayı çok özel, can sıkıcı ve küçük için utanç veren bir konu olduğundan çocukların hikâyelerini anlatmaları her zaman mümkün olmamaktadır (Hsu, Sedlar, Flood ve Hansen, 2002). Bu sebeple cinsel istismar şüphesi ortaya çıktığında çocuğun istismar mağduru olup olmadığının ve cinsel istismara uğradı ise zihinsel, ruhsal ve sosyal yönlerden etkilenip etkilenmediğinin incelenmesi gerekmektedir (Topdemir, 2016). Süreç içerisinde görüşmeciler

bilgi erişimini kolaylaştıran teknikleri kullanılmalıdır. Ayrıca geri getirmeyi engelleyen ve hataya neden olan tekniklerden kaçınmalıdır (Orbach, Herskowitz, Lamb, Esplin ve Sternberg, 2000). Çünkü istismar şüphesi olan bireylerin doğruyu söyleyip söylemediği konusu hem mağdur hem de fail açısından hayati öneme sahiptir. Bundan dolayı istismar görüşmelerinde yapılan iki yaygın hatanın yapılmaması son derece kritiktir. Bunlar pozitif istismar; yani bireyin herhangi bir istismara maruz kalmamasına rağmen istismara uğradığının düşünülmesidir. Diğeri ise negatif istismar; birey istismara maruz kalmasına rağmen kalmadığına yönelik karardır (Block, Foster, Pierce, Berkoff ve Runyan, 2013). Bu hataların en aza indirilmesi adına adli görüşme ortamı önem kazanmaktadır. Görüşme sırasında istismara uğrayan bireylerin olayları istedikleri şekilde anlatmasına izin verilerek yönlendirici olmayan sorular yöneltilmelidir. Görüşme fiziki şartların müsait olduğu bir yerde gizlilik ilkesine uygun şekilde ve kendini ifade ederken zorlanmayacak bir alanda yapılmalıdır. Görüşme sırasında meslek elemanı kendi dünya görüşünü yansıtmamalı ve önyargılı bir tavır takınmamalıdır (Demirel ve Atalar, 2017).

“Mağdurlarla temas halinde olan kamu görevlilerinin genel anlamda göz önünde bulundurmaları gereken hususlar şu şekilde sıralanabilir:

1-Mağdurun öncelikle hakları olan bir birey olduğu gerçeğiyle hareket edilmelidir.

2-Mağdurun kendini güvende hissedebileceği bir ortam oluşturulmalıdır.

3-Mağdurla temas halinde olan görevliler adları, soyadları, unvanları ve çalıştıkları birim ve ne iş yaptıkları gibi konularda açık ve net bilgi vermelidirler.

4-Mağdura karşı özenli, duyarlı, saygılı, sağduyulu ve empatik davranılmalı, adıyla hitap edilmelidir.

5-Mağdura karşı eleştirel, yargılayıcı tutum ve davranışlardan kaçınılmalı, yargılayıcı ve yönlendirici sorular sorulmamalıdır. Örneğin giyim kuşamı, fiziksel görünümü, yaşam tarzı gibi konularda eleştirel ve yargılayıcı davranışlar kesinlikle gösterilmemelidir.”(Adalet Bakanlığı, 2021).

Mağdur olduğu iddia edilen çocuklarla çalışan uygulayıcılar, bu çocukları bir dizi müdahale yoluyla korumaya çalışmaktadır. Tacizin gerçekten gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmek için çocuklarla yapılan görüşmede çocuğun hareketlerini nasıl değerlendirmesi gerektiği üzerine çalışmalar yapılmaktadır (Oliver ve Charles, 2015). Cinsel istismar mağduru çocuklarla yapılan görüşmelerde, çocuğun örselenmemesi için dikkatli davranılmalıdır. Bundan dolayı değerlendirmede görüşme öncesi çocuk hakkında güçlü ve işlevsel yönleri, iletişim yeteneği ve varsa kısıtlılıkları hakkında bilgi alınmalıdır.

Her ne kadar istismara uğrayan çocuk ise de onun psiko-sosyal gelişimi için ailesi ile çalışma ve çocukla çalışırken aileyle bağlantılı çalışma da son derece önemlidir (Wilson ve Ryan, 2008). İstismara uğrama deneyimi çocuğa duygusal olarak zarar verecektir. Eğer terapotik olarak ele alınmazsa uzun vadede çeşitli zihinsel sorunlara neden olacaktır (Wilson ve Ryan, 2008). Terapotik yardımın sağlanması mağdurların uzun vadeli ve duygusal olarak hayatta kalmaları için son derece önemlidir.

İstismara uğramış çocukların duygusal iyi oluş haline geri dönmeleri ve yaşamlarını normal bir şekilde sürdürebilmeleri zorlu bir süreçtir. Bundan dolayı müracaatçı ile ilk görüşme son derece

önemlidir. Terapotik ilişkinin başladığı adli görüşme sürecinde çocuğun örselenmemesi için görüşmenin süresi, içeriği ve görüşmenin nasıl yapılacağı önemli noktalar arasındadır.

6.1. Oyun Terapisi: Cinsel istismara uğrayan yaşı küçük bireylerin var olan olayın tıbbi kanıtlar olmadan teyit edilmesi ve kanıtlanması zorlu bir süreçtir (Jackson ve Nutall, 1993). Çocuk terapistleri, bu süreçte çocuğun kendini sözel olarak ifade etmelerinin zor olmasından dolayı oyun aracılığı ile sembolik düzeyde ifade etmelerine izin verirler. Bazı terapistler bilişsel ve dilbilimsel süreçlerden daha fazla faydalanmak için bir dizi deneyimsel faaliyetten yararlınsa da birincil iletişim aracı sözlü iletişimidir. Bununla birlikte çocuk terapistlerinin kabul ettiği gibi tek başına dilden ziyade oyun, çocuğun doğal ifade aracıdır. Dahası, terapötik oyunun temel bir özelliği, çocukların sorunlarını sembolik düzeyde ifade etmelerine ve üzerinde çalışmalarına izin vermesidir (Wilson ve Ryan 2008). Oyun terapisi odasında bir çocuğun davranışı ağırlıklı olarak oyun dışında sergilediğinden farklıdır (Homeyer ve Landreth, 1998). Yeniden canlandırmayı taciz edici olarak deneyimleme riski yüksek olduğundan ve tacizin kendisinin zorlayıcı doğasını yansıtacak şekilde olduğu için oyun terapisi daha tercih edilen yöntemlerden biridir. Terapist yüksek yüklü duyguların ve tepkisinin güvenli bir şekilde ele alınmasını bu şekilde sağlar. Duygularını kendisi tarafından seçilen metafor içinde yansıtan birey, böylece oyunu geçmiş deneyimlerin gizli bir sembolü olarak gösterecektir. Böylece bireyin olumsuz psikolojik yükü azalacaktır (Wilson ve Ryan 2008). Esas olarak Rogers (1951) ve Axline'in (1947) çalışmalarından geliştirilen yönlendirici olmayan oyun terapisi, iletişimin temel aracı olarak sözelleştirme yerine oyunu kullanır. Çocuğun keşfetmek istediği duyguları ifade etmekte özgür olduğu güvene dayalı bir ilişki kurulur. Bu duygular hem doğrudan hem de dolaylı olarak eylemler, dil ve oyun yoluyla iletilebilir. Terapistin rolü çocuğu dinlemek, anlamak ve ona karşılık vermektir. Böylece çocuğun çatışan ve karışık duygularla ilgili kendi farkındalığını artmaktadır. Çocukların duyguları kendi hızlarında keşfedildiğinde, bu duyguların olumsuz güçlerinin çoğunu yitirdiği varsayılır. Böylece duygusal rahatlama ve özdenetim elde edebilirler. Cinsel istismara uğrayan çocukların davranışları genellikle oyun terapisine bir umut içerisinde sevk edilse de oyun terapistinin beklentilerine göre davranışları sergilemeye başlayabilirler (Homeyer ve Landreth, 1998).

6.2. Anatomik Bebek: Anatomik bebekler 1980'li yıllarda önem kazanmıştır ve o zamandan beri eleştiri veya tartışma olmadan kullanılmıştır (Kendrick, 2013). Küçük çocuklara yönelik cinsel istismarların değerlendirilmesinde yaygın bir hale gelmiştir (Boat ve Everson 1996). Bu yaygınlığın genel sebebi Berliner'in (1988) de dediği gibi cinsel istismara uğramış çocukların sıra dışı, sözcükleri olmayan ve utanç verici deneyimlerden bahsetmek yerine, göstermeyi daha kolay bulmasıdır (s.469). Anatomik bebeklerle özellikle istismar olayıyla ilgili soru birleşiminin bir araya getirilmesi faydalı bir yoldur. Özellikle buzları çözücü ve hatırlamayı kolaylaştıran görsel fonksiyonlarından dolayı işlevseldir. Meslek elemanı küçükten bedeninin parçalarını adlandırmasını talep eder. Süreç anatomik bebek ile devam eder. Kimi durumlarda anatomik bebeğin çocukla iletişimi takip edilir (Everson ve Boat, 1996). Bu özelliklerden dolayı yaygın bir şekilde kullanılan teknik Leventhal ve arkadaşlarının (1989) yaptığı çalışmada 7 yaşındaki çocukların cinsel istismar üzerinden değerlendirildiğinde ayrıntılı tanılamının üç kat daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ancak buna rağmen APA'da dâhil bazı araştırmacılar adli görüşmede sıklıkla kullanılmasının tartışmalı olduğunu belirtmiştir. Bunun temel sebebi ise prosedür eksikliği ve görüşmeyi değerlendirecek bireylerin eğitimleri ile ilgilidir (Kendrick, 2013).

6.3. Çizim: Çizimler; küçük çocuklara somut şeyler hakkında ipucu sağlayarak bellekten akışını sağlamaktadır (Pipe, Gee ve Wilson, 1993). Çizimler sayesinde çocukların utanç verici olduğunu düşündükleri deneyimlerini alternatif bir yolla anlatması sağlanır (Saywitz,

Goodman, Nicholas ve Moan, 1991). Yeni bir olay bilgisini düşündürücü olmayan bir şekilde ortaya çıkarmada bağlamsal ipuçları olarak insan figürleri kullanabilmektedir. Çizimlerde çocuklara vücut bölümleri hakkında “evet-hayır” cevapları ile bilgi verme fırsatı verilir. Çizimler anatomik bebek figürlerine göre daha az kullanılsa da sıklıkla kullanılır (Poole ve Lamb, 1998).

6.4. Çiz ve Konuş: Adli bağlamda çocuklarla görüşürken tercih edilen yöntemlerden biri de “Çiz ve Konuş” tekniğidir. Çocuklara deneyimlerini resim yapma fırsatı verilip sonra üzerine sohbet edilerek ilerlenir (Katz ve ark, 2018). Çizimler, çocukların gelişim sürecinin doğal bir parçasıdır. Çizimlerin çocukların iç ve zihinsel dünyalarının; duygu, düşünce, çatışma ve kavramları temsil ettiği düşünülür (Cox, 2005). Özellikle kendini anlatmada zorlanan çocuklar, bir çizim hikâyesi ile duygularını anlatmayı daha kolay bulmaktadır. Çizimi tamamlayan çocuk danışman ile çizimi hakkında konuşur. Danışman çocuğa geri bildirim ve yansıtma yapabilir. Çocuklar çizimlerde bazı uzuvları eksik, büyük ya da bir insan vücudu oranına uymayan şekilde çizebilir. Ya da vücuttaki kimi bölgelere daha fazla dikkat çekebilmektedirler (Yam, 2020).

Gross ve Hayne (1998) in belirttiği gibi çiz ve konuş tekniği çocukların unutulmuş unsurlarına erişim yollarından biridir. Özellikle nörobiyolojik süreçler ve genel olarak sanat yapımı, özel çizimlerle çocukların tutarlı bir hikâye oluşturabileceği düşünülmektedir.

6.5. Hikâye Anlatma: Hikâyeler, olayların ve eylemlerin sembolik yeniden inşasıdır (Bennett ve Feldman, 1981). Öyküler mağdurun hikâye ile gerçek arasındaki ilişkisini sağlayarak kendini daha rahat bir biçimde ifade etmesine fırsat verir. Bu sayede mağdur kaygılarını hikâyedeki herhangi biri ile özdeşleştirerek kendi dünyasını anlatmasında kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca öyküler mağdur bireyin geçirdiği travmatik olayın analizi ve bu sorunun nasıl üzerinden geleceği üzerine çeşitli çözümler açısından önemlidir (Westcott ve Kynan, 2004).

Sembollerini anlatı biçiminde değiştiremeyen insanlar, tanıklar veya sanıklar olarak gerçeği anlatsalar bile dezavantajlı olabilir. Ayrıca, hikâyelerin yorumlanması, anlatıcının ve dinleyicinin normların, varsayımların ve deneyimlerin paylaşılmasını gerektirir cinsel istismara uğradıklarından şüphelenilen çocuklar, doğru terminolojiyi bilmedikleri samimi ve muhtemelen utanç verici davranışlarda bulunmaları istendiğinde, muhtemelen “anlatsal formatta sembollerini manipüle etmekte” zorlanırlar (Walker ve Warren, 1995).

6.6. NICHD Protokolü: NICHD protokolü adli görüşme sürecinin tamamını kapsayan ve cinsel istismar mağduru çocuklar ile tanıkların iddia ettiği istismar olayını tam ve bilgilendirici şekilde ifadelerini alarak iddiaya dayalı önerileri yapılandırılmış kılavuzlara dönüştürmek amacıyla tasarlanmıştır. Öncelikle destekleyici bir görüşme ortamı oluşturulması, görüşmelerdeki uygulamaları çocukların psikososyal gelişim düzeylerine ve yeteneklerine uyarlayarak çocukların özgür hatırlama hafızasını arttırarak ifadelerinde daha güvenilir olması sağlanılmaya çalışılmaktadır (Orbach ve ark 2000).

İstismar mağdurları olduğu iddia edilenlerle yapılan görüşmelerde görüşmenin dinamikleri üzerine sistematik bir çalışmayı kolaylaştırarak küçük yaşta bireylerden bile çok yaşta bilginin elde edilebileceğine yönelik meslek elemanlarına fırsat vermektedir (Hershkowitz, Orbach, Lamb, Sternberg ve Horowitz, 2006). Protokol kullanılarak yapılan görüşmelerde çocukların standart şekilde görüşülen bireylere göre açık uçlu sorularla daha fazla ve ayrıntılı bilgiler elde

edinilmekte olduğu varsayımına ulaşmaktadır. Açık uçlu sorulara verilen yanıtların tutarlı, ayrıntılı olduğu müstehcen sorularda ise daha az ayrıntı verdikleri görülmüştür (Cyr ve Lamb, 2009).

7. Sonuç

Çocuğun cinsel istismarı olgusu son yıllarda üzerinde en çok durulan ve tartışılan konuların başında gelmektedir. Çocuklar üzerinde yıkıcı etkileri olan cinsel istismara karşı çocuğu korumak ve desteklemek oldukça önemlidir. Cinsel istismar vakalarında maddi delil olmadığında çocuğun beyanının önemi daha da artmaktadır. Bu durum olaydan hemen sonra çocukla uygun bir ortamda bilgili bir meslek elemanı tarafından görüşme yapılmasının önemini artırmaktadır (Batman ve Kaya 2022). Ancak meslek elemanlarının cinsel istismarın kişilerdeki fiziksel ve psikolojik etkilerini tanımlamakta zorlandığı ve doğru modeli uygulayamadığı düşünülmektedir (Sağlam, 2016, s. 22).

Çocuk ile yapılacak görüşmelerde detaylı bir şekilde görüşme planı yapılması önemlidir. Görüşme öncesi gelen haberle başlayan bilgi toplama aşaması, görüşme sırasında alınan bilgiler ve görüşme sonrası raporlaştırma süreci son derece önemlidir (Odacı ve Türkkan, 2021). Tam bu noktada bilgi toplamayı arttıracak görüşme teknikleri önem kazanmaktadır. Bu sebepten dolayı çocukla yapılan görüşmelerde daha doğru ve fazla bilgi almayı çocuğu örselemeden yapabilmek adına sosyal çalışmacı oyun terapisi, anatomik bebek, çizim, çiz ve konuş, hikâye anlatma ve NICHD protokolü gibi yaklaşımları tercih edebilir.

Ülkemizde ve dünyada cinsel istismar mağduru çocuklarla yapılacak görüşmelerde çocukların daha fazla zedelenmemesi adına ve tekrar aynı süreci yaşamaması açısından farklı gelişmeler yaşanmaktadır. Batman ve Kaya (2022)'nin belirttiği gibi Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren cinsel istismar mağduru çocukların ifadeleri alınmaya çalışılmış ve bu konuda Çocuk Koruma Merkezi, Çocuk İzleme Merkezi, Çocuk Dostu Adli Görüşme Odası gibi birimler oluşturulmuştur. Adalet Bakanlığı ve UNICEF'in ortak çalışmasıyla adliyede kurulan adli toplantı odaları, çocuğun duruşmada karakolda ifade verme zorunluluğunu ortadan kaldırırken, faille karşı karşıya gelme riskini de azaltmıştır. İstismar mağduru çocukların korunması ve adli süreçte desteklenmesi açısından adli görüşme odalarının önemi her geçen gün artmaktadır (Batman ve Kaya, 2022).

Yaşanan gelişmelerin hepsinin ortak noktası cinsel istismar mağduru çocuktan daha sağlıklı ve fazla bilgi almayı amaçlamaktadır. Bunu yaparken de küçüğün kendini güven ortamında hissettiği ve örselenmediği bir ortamda görüşme yapmasına olanak sağlamaktadır. Sosyal hizmetin temel alanı da bireyi merkezine alan ve toplumda yaşayan farklı kesimlerdeki bireylerle çalışmaktadır. Bundan dolayı hizmet ettiği insanlar toplumda yardıma ihtiyacı olan çocuk, mülteci, yaşlı, engelli gibi gereksinimi olan bireylerin tamamıdır. Sosyal çalışmacılar sosyal hizmetin üçlü saçı ayağı olan bilgi, beceri ve değer içerisinde hizmet grubuna yönelik faaliyetlerine devam eder (Thompson, 2016).

Çocuklar adalet sisteminde bazen fail bazen mağdur pozisyonunda olabilmektedir. Bu sistem kapsamında çocuklardan alınacak olan doğru bilgilerin bireylerin suçla olan ilişkisini anlamada yardımcı olarak cezalandırılmasını masum olan bireylerin ise haksız yere yıllarca hüküm giymesini engellemesine katkısı olmaktadır. Ancak çocukların hassas ve incinebilir yapıları da düşünüldüğü zaman çocuk ifadesi almakla yetişkin bir bireyden ifade almanın aynı yöntemlerle olmayacağı ortaya çıkmaktadır. Çocuğun vereceği ifadelerde uygun görüşme şartları

sağlanmalı ve çocuğun yaşına uygun şekilde görüşülmesi gerekmektedir (Çağlar ve Türk, 2019). Sosyal çalışma cinsel istismar mağduru bireylerle direkt çalışan meslek gruplarındandır. Cinsel istismar mağduru olduğu şüphesi bulunan çocuklarla bireysel görüşme yaparak çocukların sosyal işlevselliğinin ve iyilik halinin artırılması sosyal hizmet mesleğinin görevlerinden biridir (Güneş Aslan, 2020). Buradan hareketle yaşadığı istismar vakası sebebiyle travmatik bir olay yaşayarak örselenmiş kişilerle yapılacak adli görüşmeler hayati bir öneme sahiptir. İstismar olayının yaşanması ile başlayan süreç, emniyette çalışan personel tarafından yapılan ilk görüşme adli görüşmenin başlangıcıdır. İstismar mağduru bireyin hikâyesini anlatabilmesi olayın çözüme kavuşması için hukuki süreci başlatmaktadır. Bu süreç suçlunun cezalandırılması açısından kritiktir (Demirel ve Atalar, 2017). Ancak cinsel istismar vakalarının yetkili mercilere bildirim yapılmadığı zaman gün yüzüne çıkmamaktadır. Yaşanan bu olay çocukların günlük hayatta sosyal işlevselliğini devam ettirmesine engel olabilecektir. Bundan dolayı vakaların ortaya çıkması sosyal çalışmanın alanı içerisindedir. Çünkü hem bireylerin hem toplumların işlevselliğini sağlamak ve iyilik halini korumak sosyal hizmet mesleğinin ulaşmayı hedeflediği noktalardan biridir. Ancak çocukların var olan istismarı anlatmak istememeleri ya da bu konuda ne yapacağı konusunda kararsız olmalarından dolayı toplumlara da sorumluluk düşmektedir. Bu noktada yaşça küçük olan bireylerin istismarı açıklamasına nelerin engel olduğu ve ne değiştirirse daha rahat bir şekilde anlatacakları konusunda bilgilendirilmelidir (Güneş Aslan, 2020).

Geleceğimizin teminatı olan çocuklara yapılan kötü davranışların sonuçları yıkıcı olan bir halk sağlığı problemidir. Mikro düzeyde bireysel gibi görünse de uzun vade ve makro boyutta toplumsal bir mağduriyete sebep olmaktadır (Taillieu, Brownridge, Tyler, Chan, Tiwari ve Santos, 2016). Özellikle anne ve babalar çocuklarının güvenlikleri için stres yaşamaktadır. Bilhassa yetişkinlerin çocuklara uygun olmayan davranışlarda bulunarak onlara zarar vereceği noktasında korku içindedirler (Seto, 2008). Bu kapsamda çocuklara yönelik uygulanabilecek ihmal ve istismar davranışının önlenmesi sosyal çalışmacıların ve bu alana yönelik hizmet veren kurumların çalışma alanlarının başındadır. İstismar davranışının birden fazla sebebinin olması müdahale aşamasında farklı müdahaleleri istemektedir. Mikro düzeyde bireyle görüşme, rapor yazma, mezzo boyutta birey ve aileye bağlantılı bir danışmanlık, makro düzeyde koruyucu önleyici çalışmalar sosyal çalışmacıların üzerinde durduğu müdahale yöntemleri arasındadır (Özbesler ve İçağasıoğlu-Çoban, 2013).

Bundan dolayı sosyal çalışma açısından yasalarda yer alan psiko-sosyal hizmetlerin geniş bir yelpaze içerisinde yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda yapılacak olan görüşmelerde meslek elemanlarının tecrübe ve meziyetleri olanlar içinden seçilmelidir. Bu süreçte süpervizyon önemlidir ve vakaların bütünlüklü bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir (Mavili ve Bilgin, 2017).

Kaynaklar

- Acehan, S. Bilen, A. Ay, M. Gülen, M. Avcı, A. ve İçme, F. (2013). Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(4), 591-614.
- Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı cinsel istismarı, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1,95-119.
- Akçe, İ. ve Doğan, H. (2020). Cinsel istismara maruz kalmış çocuklar üzerine bir değerlendirme, *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(1), 12-20

- Akyüz, E. (2012). *Çocuk hukuku: Çocukların hakları ve korunması*. (2. Baskı), Pegem Akademi: Ankara.
- Alpaslan, A, H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(2),194-201.
- Bakılcı, A. (2019). *Korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik çocuk evleri modelinin tarihsel süreci ve mutlu yuva derneği örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bennet, W. L. Feldman, M. S. (1981). *Reconstructing reality in the courtroom*. Tavistock.
- Bilginer, Ç. Tural- Hesapçioğlu, S. ve Kandil, S. (2013). Sexual abuse in childhood: A multi-dimensional look from the view point of victims and perpetrators, *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 1(26), 55-64.
- Block, S.D. Foster, E.M. Pierce, M.W. Berkoff, M.C. Runyan, D.K. (2013). Multiple forensic interviews during investigations of child sexual abuse: A cost-effectiveness analysis. *App Dev Sci*, 17(4), 174-183.
- Boat, B. W. Everson, M. D. (1996). Concerning practices of interviewers when using anatomical dolls in child protective services investigations. *Child Maltreatment*, 1(2), 96-104.
- Bulut, S. (2007). Çocuk cinsel istismarı hakkında bir derleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 28, 139-156.
- Cox, M. (2005). *The pictorial world of the child*. Cambridge University Press.
- Cyr, M. Lamb, M. E. (2009). Assessing the effectiveness of the NICHD investigative interview protocol when interviewing French-speaking alleged victims of child sexual abuse in Quebec. *Child Abuse & Neglect*, 33(5), 257-268.
- Çağlar, E.E. ve Türk, T. (2019). İstismara maruz kalan çocuklarla adli görüşme: NICHD protokolü önerisi, TAAD, Yıl: 11, Sayı: 38.
- Çeçen, R, A. (2007). Çocuk cinsel istismarı: Sıklığı, etkileri ve okul temelli önleme yolları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1). 1-17.
- Danış, M.Z. Aygün, M., Karasu, M. ve Danış, Y. (2019). Çocuk izlem merkezleri ve sosyal hizmet. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(89), 518-528.
- Demirel, B ve Atalar, U. (2017). Child sexual abuse and processing of victims related to the event. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7(3), 221-232.
- Deveci, E. ve Açıık, Y. (2003). Çocuk istismarı nedenlerinin incelenmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 12(4), 396-405.
- Dönmez, Y. E. Soylu, N.,Özcan, Ö. Ö.,Yüksel, T. (2014). Cinsel İstismar Mağduru Çocuk ve Ergen Olgularımızın Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri. *Journal of Turgut Ozal Medical Center*, 21(1), 44-48.
- Eren- Gümüş, A. (2017). Çocuk cinsel istismarı şüphesinin bildirim öncesinde çocukla yapılacak ilk görüşme. *Klinik Psikiyatri*, 20, 45-58
- Everson, M. D. Boat, B. W. (1994). Putting the anatomical doll controversy in perspective: An examination of the major uses and criticisms of the dolls in child sexual abuse evaluations. *Child Abuse & Neglect*, 18(2), 113-129.
- Güçlü, S.(2016). Çocukluk ve çocukluğun sosyolojisi bağlamında çocuk hakları. *Sosyoloji Dergisi*, Armağan Sayısı, 1(22), 1-22, ISSN: 1300-5642.

- Güneş-Aslan, G. (2020). Çocuğa yönelik cinsel istismarın açığa vurulma süreci hakkında bir derleme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4), 1886-1912.
- Gross, J. Hayne, H. (1998). Drawing facilitates children's verbal reports of emotionally laden events. *Journal of experimental psychology: applied*, 4(2), 163.
- Hershkowitz, I. Orbach, Y. Lamb, M. E., Sternberg, K. J. ve Horowitz, D. (2006). Dynamics of forensic interviews with suspected abuse victims who do not disclose abuse. *Child abuse & neglect*, 30(7), 753-769.
- Homeyer, L. E. Landreth, G. L. (1998). Play therapy behaviors of sexually abused children. *International Journal of Play Therapy*, 7(1), 49-71. <https://doi.org/10.1037/h0089418>
- Hsu, E. Sedlar, G. Flood, M. F. ve Hansen, D. J. (2002). Child Sexual Abuse. M. Hersen, (Ed.), *Clinical behavior therapy: Adults and children* (449-473). New York: Wiley.
- İzci, L. (2021). *Çocuk koruma politikalarının sembolik etkileşimcilik bakış açısıyla analizi: Türkiye, İngiltere, İsveç örnekleri.* (Doktora Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Jackson, H. ve Nutall, R. (1993). Clinical responses to sexual abuse allegations. *Child Abuse ve Neglect: The International Journal*. 17, 127-143.
- Karadoğan, U.C.(2019). “Çocuk ve çocukluk” kavramının tarihsel süreçte değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 4(7), 195-226.
- Katz, C. Klages, A. L. Hamama, L. (2018). Forensic interviews with children: Exploring the richness of children's drawing and the richness of their testimony. *Children and Youth Services Review*, 94, 557-562.
- Kaytez, N. Yücelyiğit, S. ve Kadan, G. (2018). Çocuğa yönelik istismar ve çözüm önerileri. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 18-24.
- Kendrick, E. M. (2013). Diagram debate: The use of anatomical diagrams in child sexual abuse cases. *Liberty UL Rev.*, 8, 125.
- Koyuncu, F. (2019). *Çocuk sosyolojisi kapsamında farklı çocukluk deneyimleri.* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kök, H. (2019). *Türkiye’de cinsel istismara uğrayan çocuklara yönelik hizmet ve uygulamaların değerlendirilmesi: Bir model önerisi.* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurşun, F. (2021). *Cinsel istismara maruz kalan çocukların algıladıkları stres ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin sosyal hizmet açısından incelemesi.* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kır, E. (2013). Çocuklara yönelik cinsel taciz ve istismara karşı önleyici eğitim çalışmaları, *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 71(1), 785-800.
- Leventhal, J. M. Hamilton, J. Rekedal, S. Tebanao-Micci, A. ve Eyster, C. (1989). Anatomically correct dolls used in interviews of young children suspected of having been sexually abuse. *Pediatrics*, 84(5), 900-906.
- Mavili, A. Bilgin, Ö. (2017). Kurum bakımındaki cinsel istismar mağduru çocuklara ilişkin bir araştırma. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırma Dergisi*. ISSN: 2602-3393, s:104-128.

- Odacı, H. Türkkan, T. (2020). Cinsel istismar şüphesi bulunan çocukla görüşme: öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları nasıl davranmalı ve neler yapmalı?. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 685-706.
- Oliver, C. ve Charles, G. (2015). Enacting Firm, Fair and Friendly Practice: A Model for Strengths-Based Child Protection Relationships?. *British Journal of Social Work*, 46(4), 1009–1026.
- Orbach, Y. Herskowitz, D. Lamb, I.M.E. Esplin, W. ve Sternberg, J. (2000). Assessing The Value Of Structured Protocols For Forensic Interviews Of Alleged Child Abuse Victims, *Child Abuse ve Neglect*. 24(6),733-752.
- Özbesler, C. İçağasıoğlu Çoban, A. (2013). *İhmal ve istismar mağduru çocuklarla sosyal hizmet*. H. Acar, N. Negiz, E. Akman (Eds.) Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları içinde (139-155). Ankara: Maya Yayınevi.
- Öztop, D.B. ve Özcan, Ö. Ö (2010). Cinsel istismar vak'alarının sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Yeni Symposium Journal*, 48(4), 270-276.
- Öztürk, A.B.(2009). Çocuğun cinsel istismarı ve aileyle çalışma, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 2(20), 89-98.
- Poole, D. A. Lamb, M. E. (1998). *Investigative interviews of children: A guide for helping professionals*. American Psychological Association.
- Pipe, M. E. Gee, S. ve Wilson, C. (1993). Cues, props, and context: Do they facilitate children's event reports.
- Sanal- Özcan, Y. (2020). Gücün kötüye kullanımı bağlamında cinsel istismara genel bir bakış, *Journal of Medical Sciences*,1(5) 18-26
- Sağlam, Ö. (2016). Cinsel istismar mağduru çocuğa sosyal hizmet yaklaşımı. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi* (7), 22-31.
- Sağlam, M. ve Aral, N. (2016). Tarihsel süreç içerisinde çocuk ve çocukluk kavramları. *Çocuk ve Medeniyet*, 1(2), 43-56.
- Saywitz, K. J. Goodman, G. S. Nicholas, E. ve Moan, S. F. (1991). Children's memories of a physical examination involving genital touch: Implications for reports of child sexual abuse. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59(5), 682.
- Şamar, B. ve Urhan, B. (2020). Adli görüşme odalarında suç mağdurlarıyla görüşme yapan adli görüşmecilerin deneyimlerinin incelenmesi: Eskişehir adliyesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 931- 959.
- Şahin, Ö. (2020). *Babaları tarafından cinsel istismara maruz bırakılan kız çocuk annelerinin öznel yaşantılarının nitel olarak incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.
- Seto, M.C. (2008). Pedophilia and sexual offending against children. *Theory, Assessment, And Intervention*, American Psychological Association Wa Shington, DC.
- Taillieu, K.A. Brownridge, D.A. Tyler, K.A. Chan, K.L. Tiwari, A. ve Santos, S.C. 2016). Pregnancy and Intimate Partner Violence in Canada: a Comparison of Victims Who Were and Were Not Abused During Pregnancy. Sayı: **31**, 567–579 (2016). <https://doi.org/10.1007/s10896-015-9789-4>
- Thompson, N.(2016). Kuram ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak, (Çev: Cankurtaran, Ö. Hatiboğlu Eren, B.) Dipnot Yayınları. (2009). ISSN: 978-605-4412-97-6.

- Topbaş, M. (2004). İnsanlığın büyük bir ayıbı: Çocuk istismarı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 3(4), 76-80.
- Topdemir, D. (2016). *İstismar Mağduru Çocuğun Korunmasında Bir Uygulama: Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yam, F. C. (2020). Çocuk Cinsel İstismarına Yönelik Müdahale Basamakları ve İşlevlerinin Kuramsal Olarak İncelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 3(5), 61-77.
- Yılmaz, A. (2009). Çocuk istismarı ve ihmali: Risk faktörleri ve çocukların psiko-sosyal gelişimi üzerindeki etkileri. *Civilacademy Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 63-79.
- Yatmaz-Erdiller, Z. Erdemir, E. ve Erbil, F. (2018). Çocuk ve çocukluk: Okulöncesi öğretmen adayları anlatıyor. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – ENAD*, 6(13), 284-312.
- Yakut, İ, H. ve Korkmaz, E. (2013). Çocuklarda cinsel istismar. *The Journal of Gynecology - Obstetrics and Neonatology*, 10(39), 1630-1632.
- Zeybekoğlu Akbaş, Ö. Dursun, C.(2020). Teknolojinin aileye etkisi: değişen ailenin dijital ebeveyn ve çocukları. *Turkish Stud,es Social*, 15(4), 2245-2265.
- Walker, A. G. ve Warren, A. R. (1995). The language of the child abuse interview: Asking the questions, understanding the answers. *True and false allegations of child sexual abuse: Assessment and case management*, 153-162.
- Westcott, H.L. Kynan, S.(2004). The application of a ‘story-telling’ framework to investigative interviews for suspected child sexual abuse. *Legal and Criminological Psychology*, 9, 37–56
- Wilson, K. ve Ryan, V. (2008). Working with the sexually abused child: the use of non-directive play therapy and family therapy. *Journal of Social Work Practice*, 8(1), 67-74.
- Batman, H., & Kaya, Ç. S. (2022). Child Maltreatment and Forensic Interview Room in Turkey. In: Gopalan, R.T. (eds) *Victimology*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-12930-8_6

Extended Summary

In this review article, the current literature starts with the childhood and definition of childhood. Afterwards, child sexual abuse is briefly explained. After mentioning the types of child sexual abuse, the risk factors for sexual abuse are explained in detail. Especially, risk factors related to the child, family and finally society are mentioned. Then, the physical, psychological and behavioral effects of exposing to abuse on the child are mentioned. Finally, approaches that can be used in cases of sexual abuse are mentioned. Techniques such as individual interviews with children through games, making them explain the case through an anatomical doll, and providing treatment by explaining the case with drawings are used. Finally, an auxiliary protocol in the interview process that used in different countries, such as the NICHD protocol, is mentioned. Finally, in this context, sexual abuse incidents are explained from the perspective of the field of Social work.

In the study, which mentions about why sexual abuse cases are so much on the agenda in society, it is mentioned the negative effects of abuse cases on fragile minors today and in the future. Approaches that can be made with minors are mentioned, especially in cases where sexual abuse cases are mainly carried out by the relatives of the individual who has been exposed to abuse, and the person who has been harmed has difficulty in explaining and making sense of this event, both since it is difficult to prove the abuse and since the interview process becomes difficult. Considering the difficulty of contacting a safe relationship with the person and initiating the individual interview process in interviews with traumatized individuals in young age groups, Play Therapy, Anatomical Doll, Drawing, Draw and Talk, Storytelling, NICHD Protocol are mentioned. Intervention approaches are not explained in detail, but professionals working in the field are briefly informed about the present approaches.

Especially when the NICHD protocol is examined; it is clear that it is very detailed, that it structures the entire interview process, and that it even explains which answers will be given to which questions and in what order.

In the last stage, the relationship of sexual abuse cases with social work and the use of interview techniques are tried to be evaluated within the scope of the combination of knowledge, skills and values of social work. The study concludes with the importance of abused individuals gaining social functionality.

In all this context, it is written with the opinion that the research will make new contributions to the field and offer a new perspective to people working in the field.